

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 2 d.
(OR. en)

9935/23

Tarpinstitucinė byla:
2022/0347(COD)

ENV 621
ENER 325
IND 281
TRANS 223
ENT 118
SAN 345
AGRI 297
CODEC 1019

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 14217/23 + ADD 1

Dalykas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (nauja redakcija)
– Politiniai debatai

Rengiantis politiniams debatams 2023 m. birželio 20 d. Tarybos (aplinka) posėdyje, delegacijoms priėdė pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės parengtas informacinis pranešimas ir klausimai, kurie padės struktūrizuoti diskusiją.

Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su informaciniu pranešimu ir klausimais, pateiktais priėdė, ir perduoti juos Tarybai rengiantis politiniams debatams.

**Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl aplinkos oro kokybės ir
švaresnio oro Europoje (nauja redakcija)**

– Politiniai debatai –

Švarus oras yra būtinas žmonių sveikatai ir aplinkos išsaugojimui. Per pastaruosius dešimtmečius oro kokybė ES gerokai pagerėjo, tačiau apie 300 000 pirmalaikių mirčių per metus ir daugelis ligų vis dar siejamos su oro tarša, kuri tebėra pagrindinė aplinkos nulemta ankstyvų mirčių priežastis ES.

Dabartinės aplinkos oro kokybės direktyvos¹ yra švaraus oro politikos sistemos, apimančios ir kitus teisės aktus, kuriais nustatomos išmetamųjų teršalų iš pagrindinių šaltinių normos ir reglamentuojamas valstybėse narėse išmetamųjų teršalų kiekio mažinimas, dalis. Oro taršai poveikį daro ir kitų sričių politika, turinti įtakos transporto, pramonės, energetikos, žemės ūkio ir kitiems sektoriams.

2019 m. Europos Komisijos paskelbtame tinkamumo patikrinime padaryta išvada, kad oro kokybės direktyvos buvo iš dalies veiksmingos gerinant oro kokybę ir įgyvendinant oro kokybės standartus, tačiau iki šiol pasiekti ne visi jų tikslai.

Remiantis komunikate dėl Europos žaliojo kurso² Komisijos priimtu įsipareigojimu, kurį ji patvirtino komunikate dėl ES veiksmų plano „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“³, vykdant siūlomą esamų oro kokybės direktyvų peržiūrą abi direktyvos sujungiamos į vieną ir siekiama ES oro kokybės standartus labiau suderinti su PSO rekomendacijomis, tobulinti teisės aktų sistemą, taip pat sustiprinti oro kokybės stebėseną, modeliavimą ir planus.

¹ 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/107/EB dėl arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių aplinkos ore ir 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje.

² Dok. 15051/19 + ADD 1.

³ Dok. 8753/21 + ADD 1–3.

Darbo Taryboje padėtis

2022 m. spalio 26 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Direktyvos dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (nauja redakcija)⁴. Komisija savo pasiūlymą ir pridedamą poveikio vertinimą Aplinkos darbo grupei pateikė 2022 m. lapkričio 18 d. Vėliau pasiūlymas buvo pateiktas Tarybai (aplinka) jos 2022 m. gruodžio 20 d. posėdyje.

Nuo sausio mėn. Aplinkos darbo grupė nagrinėjo šį pasiūlymą penkiuose posėdžiuose pirmininkaujant Švedijai. Aplinkos darbo grupė taip pat išsamiau aptarė 1–11 straipsnius, o pirmininkaujanti valstybė narė pateikė pirmą kompromisinį tekstą, apimančią tuos straipsnius.

Aplinkos darbo grupėje iki šiol vykusios diskusijos buvo pozityvios bei konstruktyvios ir suteikė galimybę patikslinti daugelį pasiūlymo aspektų. Apskritai daugelis delegacijų palankiai vertina pasiūlymą, tačiau kai kurios delegacijos taip pat yra susirūpinusios dėl sąnaudų, susijusių su platesnio užmojo oro kokybės standartais ir valdymu, ir dėl kitų pasiūlymo aspektų, įskaitant jo sąsajas su kitais teisės aktais, turinčiais įtakos oro kokybei, ir nuostatas dėl teisės kreiptis į teismą, žalos atlyginimo ir sankcijų.

Svarstytinios temos

Siekdama pateikti tolesnio darbo techniniu lygmeniu gaires, pirmininkaujanti valstybė narė prašo Tarybos (aplinka) 2023 m. birželio 20 d. posėdyje toliau nagrinėti toliau nurodytas temas.

⁴ Dok. 14217/22 + ADD 1–8.

Bendras užmojų spręsti oro taršos problemą lygis

Atnaujinti ir sustiprinti oro kokybės standartai yra esminė pasiūlymo dalis. Remdamasi moksliniais tyrimais ir naujomis žiniomis apie oro taršos poveikį sveikatai, 2021 m. PSO atnaujino savo oro kokybės gaires. Įvertinusi įvairius politikos priemonių rinkinius, Komisija pasiūlė oro kokybės standartų rinkinį, įskaitant 11 medžiagų ribines vertes ir ozono siektiną vertę, kurios turi būti pasiektos ne vėliau kaip 2030 m. Siūlomos ribinės vertės yra nustatytos tokio dydžio, kad jos būtų „glaudžiau suderintos“ su PSO gairėmis. 2030 m. data nustatyta siekiant užtikrinti pakankamai laiko pasirengimui ir laiko derinimui su susijusia politika, pavyzdžiui, Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkiniu. Kas penkerius metus siūloma atlikti peržiūrą, kad būtų galima įvertinti, ar siūlomoje direktyvoje nustatyti standartai vis dar yra tinkami, ar juos reikia peržiūrėti siekiant užtikrinti suderinimą su PSO gairėmis ir nuolatinę pažangą siekiant iki 2050 m. sukurti aplinką be toksinių medžiagų.

Be galiausiai pasiūlytų ribinių verčių, Komisija apsvarstė dar dvi pasirinkimo galimybes: mažiau griežtos ribinės vertės, kuriomis užtikrinamas „dalinis suderinimas“, arba griežtesnės vertės, kuriomis užtikrinamas „visiškas suderinimas“ su PSO gairėmis. Iš Komisijos poveikio vertinimo matyti, kad visos trys pasirinkimo galimybės suteiktų didelės naudos sveikatai ir aplinkai, kuri nusvertų sąnaudas, nors ir skirtingu mastu. Nepaisant to, Aplinkos darbo grupėje vykusios diskusijos rodo, jog kai kurios delegacijos mano, kad administracinės išlaidos ir kitos sąnaudos, susijusios su siūlomų ribinių verčių pasiekimu, yra pernelyg apsunkinančios dėl ekonominių ribotumų.

Svarbūs veiksniai norint įgyvendinti siūlomus oro kokybės standartus

Pasiūlymu ne tik nustatomi nauji oro kokybės standartai, bet ir atnaujinamos ir toliau plėtojamos kelios kitos oro kokybės politikos sistemos dalys, siekiant padidinti pastangų gerinti aplinkos oro kokybę efektyvumą ir įgyvendinti oro kokybės standartus. Tai apima, pavyzdžiui, nuostatas dėl oro kokybės planų, dėl oro kokybės standartų pažeidimų prevencijos arba užtikrinimo, kad jie truktų kuo trumpiau, dėl to, kaip ir kur vertinama ir stebima oro kokybė, dėl valstybių narių bendradarbiavimo kovojant su tarpvalstybine tarša, dėl oro kokybės modeliavimo naudojimo ir dėl visuomenės informavimo apie oro kokybę.

Aplinkos darbo grupė išsamiai aptarė šias nuostatas ir kartu trumpai aptarė tokius aspektus kaip poreikis suderinti valstybių narių veiksmus siekiant palyginamumo, administracinės išlaidos, susijusios su platesnio užmojo stebėseną ir vertinimu, tarpvalstybiniai oro taršos aspektai, naujos nuostatos dėl teisės kreiptis į teismą bei žalos atlyginimo ir griežtesnės nuostatos dėl sankcijų.

Kaip minėta pirmiau, oro taršos būklei poveikį daro ir kitų sričių politika, turinti įtakos pagrindinei veiklai ir sektoriams. Ypač svarbūs yra keli pasiūlymai, dėl kurių šiuo metu deramasi, įskaitant, pavyzdžiui, pasiūlymus dėl kelių transporto priemonių išmetamųjų teršalų normų „Euro 7“, sunkiųjų transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio normų ir Pramoninių išmetamųjų teršalų direktyvos peržiūros. Delegacijos nurodė, jog svarbu, kad šių ir kitų teisės aktų, darančių poveikį oro kokybei, užmojų lygis būtų toks, kad atitiktų oro kokybės standartus, kurie bus nustatyti atliekant dabartinę oro kokybės direktyvų peržiūrą.

Klausimai ministrams

Siekiant pateikti gaires dėl tolesnio darbo prie šio dokumento, ministrų prašoma pasikeisti nuomonėmis remiantis šiais klausimais:

1. Ar manote, kad siūlomi oro kokybės standartai ir jų įsigaliojimas nuo 2030 m. yra tinkamas užmojų lygis sprendžiant aplinkos oro taršos problemą?
2. Kokie, Jūsų nuomone, yra svarbiausi veiksniai norint įgyvendinti oro kokybės standartus ir pasiekti ilgalaikį nulinės taršos tikslą? Ar siūlomoje direktyvoje į šiuos veiksnius yra tinkamai atsižvelgiama?
